



ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

16 лютого 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 450/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі:

головуючого – Патрюка М.В.,

членів Комісії: Заріцької А.О., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Шилової Т.С.,

розглянувши питання про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області Іваненко Олени Вячеславівни за зверненнями Чернецької Н.М.,

встановила:

У квітні та серпні 2014 року до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – Комісія) надійшли з Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України звернення Чернецької Н.М. щодо поведінки судді Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області Іваненко О.В.

Чернецька Н.М. вказує на неналежні дії судді Іваненко О.В. під час розгляду цивільної справи за позовом ТОВ «Ольвія» до неї та інших співвласників спірного майна про визнання договору купівлі-продажу дійсним та визнання права власності, що призвело до невинуватеної тяганини у справі.

Із урахуванням викладених обставин заявниця просить Комісію притягнути суддю Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області Іваненко О.В. до дисциплінарної відповідальності.

28.03.2015 набрав чинності Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд» (далі – Закон), яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» викладено у новій редакції. Відповідно до пункту 8 розділу II цього Закону (Прикінцеві та перехідні положення) заяви та скарги, подані до набрання чинності цим Законом, а також дисциплінарні провадження щодо суддів, розпочаті до набрання чинності цим Законом, здійснюються відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, що діяла на момент подачі відповідної заяви (скарги), відкриття відповідного

дисциплінарного провадження.

Ураховуючи наведене, дисциплінарне провадження за даними зверненнями здійснюється за Законом України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року.

Відповідно до статті 86 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» членом Комісії проведено перевірку викладених у зверненнях обставин.

Розглянувши матеріали перевірки, заслухавши доповідача, Комісія дійшла висновку, що у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області Іваненко О.В. необхідно відмовити з таких підстав.

Перевіркою встановлено, що з 14.04.2011 у Мелітопольському міськрайонному суді Запорізької області перебувала на розгляді цивільна справа № 2-374/12 за позовом ТОВ «Ольвія» до двадцяти осіб (пайщиків колишнього КСП «Колос» ОСОБА_1, ОСОБА_2, Чернецької Ніни Мойсеївни, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6, ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12, ОСОБА_13, ОСОБА_14, ОСОБА_15, ОСОБА_16, ОСОБА_17, ОСОБА_18), треті особи: Семенівська сільська рада, КП «ММБТІ», про визнання договору купівлі-продажу дійсним та визнання права власності. Одним із відповідачів у справі є заявниця Чернецька Н.М.

Вказану судову справу передано до провадження судді Іваненко О.В., яка фактично приступила до виконання обов'язків судді з 08.04.2011.

Ухвалою суду від 20.04.2011 було відкрито провадження у справі та призначено перше судове засідання на 12.05.2011. Наступною ухвалою того ж дня задоволено заяву про забезпечення позову.

За результатами судового розгляду рішенням суду від 26.03.2015 позовну заяву ТОВ «Ольвія» про визнання договору купівлі-продажу дійсним та визнання права власності задоволено частково.

Визнано дійсним спірний договір купівлі-продажу комплексу будівель, розташованих на полі АДРЕСА_1 від 14.05.2003 укладеного між ТОВ «Ольвія» та відповідачами, в інтересах яких діяла на підставі довіреності від 01.07.2001 ОСОБА_1 (один із відповідачів у справі).

Рішення суду було мотивовано тим, що 14.05.2003 між ТОВ «Ольвія» в особі директора Ібраїмова Рідвана та ОСОБА_1, яка діяла на підставі довіреності від 01.07.2001, наданої відповідачами, та договору про спільне володіння, користування і розпорядження майном, був укладений договір купівлі-продажу майна, що знаходиться у спільній частковій власності. Відповідно до вказаного договору «Продавець» ОСОБА_1 передала у

власність «Покупцю» ТОВ «Ольвія» майно, а саме комплекс будівель, розташованих на полі АДРЕСА_1, перелік якого вказаний у додатку № 2 до договору купівлі-продажу майна.

Суд встановив, що 18 вересня 2003 року був підписаний Акт приймання-передачі, відповідно до якого ТОВ «Ольвія» прийняло спірний комплекс будівель. Таким чином, з 18.09.2003 до ТОВ «Ольвія» перейшло право власності на зазначений комплекс будівель. Вартість майна складало 35 000 (тридцять п'ять тисяч) гривень, які відповідачі отримали в повному обсязі.

Однак договір купівлі-продажу комплексу будівель не був нотаріально посвідчений у зв'язку з тим, що в той час у відповідача не було необхідних документів для укладання договору в нотаріальній конторі.

Незважаючи на вказане, ТОВ «Ольвія», починаючи з 2003 року, володіла, користувалася придбаним майном та несла витрати щодо його утримання, про що свідчить сплата комунальних платежів за користування комплексом, приписи, видані державними інспекторами управління з контролю за використанням та охороною земель на ім'я представників ТОВ «Ольвія» та інших.

Крім того, на території комплексу будівель ТОВ «Ольвія» було здійснено перепланування будівель, про що свідчать поточні зміни, які внесені та зареєстровані КП «Мелітопольське міжміське бюро технічної інвентаризації» в поверхові плани будівель комплексу. В подальшому зазначеному комплексу будівель, розташованих на території Семенівської сільської ради, було присвоєно адресу – АДРЕСА_2, що підтверджується копією рішення № 67 виконавчого комітету Семенівської сільської ради, Мелітопольського району від 22.06.2006.

У квітні 2008 році відповідачі звернулися до Комунального підприємства «Мелітопольське міжміське бюро технічної інвентаризації» із заявою про надання витягу з реєстру прав власності для відчуження вказаних будівель та споруд ТОВ «Ольвія».

09.08.2008 спеціалістами КП «ММБТІ» було здійснено обстеження комплексу будівель по АДРЕСА_2. За проведення вказаних робіт саме ТОВ «Ольвія» сплатило КП «ММБТІ» кошти в розмірі 3 650,51 грн, що підтверджується копією квитанції № 025700451 від 10.07.2008, виданою на ім'я представника товариства Ібраїмова Ельдара Рідвановича. КП «ММБТІ» виготовило технічну документацію на вказаний комплекс будівель та споруд.

Судом встановлено, що відповідачі ухилялися від нотаріального оформлення договору купівлі-продажу майна, укладеного між ТОВ «Ольвія» та ними, в інтересах яких діяла на підставі довіреності ОСОБА_1, тому суд, зважаючи на досліджені обставини справи, задовольнив позов.

Не погоджуючись із рішенням першої інстанції, один із відповідачів – ОСОБА_4, оскаржив його до апеляційної інстанції.

Рішенням апеляційного суду Запорізької області від 01.09.2015 частково

задоволено апеляційну скаргу ОСОБА_4 Рішення Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області від 26.03.2015 в частині задоволення позовних вимог про визнання дійсним договору купівлі-продажу від 14.05.2003 спірного комплексу будівель скасовано. Ухвалено в цій частині нове рішення, яким відмовлено у задоволенні позову.

Апеляційна інстанція відзначила, що суд першої інстанції дійшов висновку про те, що відповідачі ухиляються від нотаріального оформлення договору купівлі-продажу майна, укладеного між ТОВ «Ольвія» та ними, в інтересах яких діяла на підставі довіреності ОСОБА_1, та оскільки усі істотні умови за вказаними угодами, укладеними між ТОВ «Ольвія» і ОСОБА_1 від 14.05.2003 сторонами виконані, відбулося повне виконання договору, ТОВ «Ольвія» до сьогодні користується та фактично володіє спірним комплексом, від відповідачів до ТОВ «Ольвія» та ОСОБА_1 жодних претензій матеріального характеру щодо невиконання договірних зобов'язань не було, але з вини відповідачів угода не була нотаріально посвідчена і не зареєстрована в Реєстрі правочинів. У позасудовому порядку вирішити питання про визнання дійсним договору купівлі-продажу комплексу будівель сторони не можуть і тому за правилами частини 2 статті 47 ЦК Української РСР (1963 року), що діяв на момент укладання договору, суд визнав дійсним договір купівлі-продажу нерухомого майна.

Однак відповідно до ЦК УРСР в редакції 1963 року укладення угоди щодо нежилого приміщення не потребувало нотаріального посвідчення та за вимогами пункту 1 частини 1 статті 44 ЦК Української РСР договір щодо нерухомого майна (окрім жилого будинку статті 227 ЦК УРСР, де законом визначено нотаріальна форма) повинен був укладатися в письмовій формі і обов'язковому нотаріальному посвідченню не підлягав.

Також колегія суддів відзначила, що на час укладення спірного договору, 14.05.2003 діяв ЦК УРСР в редакції 1963 року, який на відміну від ЦК України (частина 1 статті 210, частина 3 статті 640 ЦК України) не пов'язував з державною реєстрацією договору момент його юридичного укладення, державна реєстрація договору за чинним на час виникнення спірних правовідносин ЦК Української РСР такого правового значення не мала і за правилами частини 1 статті 128 ЦК Української РСР право власності у набувача майна за договором виникало з моменту передачі речі, а в цій справі спірне приміщення передавалося за Актом приймання-передачі 18.09.2003.

Отже, правові підстави для визнання такого договору дійсним в судовому порядку були відсутні.

Відтак апеляційна інстанція відзначила, що, задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції не звернув увагу, що за положеннями закону можливо визнання дійсним в судовому порядку лише договору, який за законом підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню та помилково визнав цей письмовий договір дійсним.

Рішення суду першої та апеляційної інстанції у касаційному порядку не

оскаржувались.

Стосовно скасування судового рішення, то відповідно до частини 2 статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків. Таких обставин ні перевіркою, ні апеляційною інстанцією не встановлено.

Під час проведення перевірки доводів звернення Чернецької Н.М. Комісією отримано характеризуючі матеріали на суддю, кількісні, якісні показники її роботи (навантаження на суддю), довідку про рух справи, копії окремих матеріалів та процесуальних рішень у справі.

За результатами перевірки з'ясовано, що справа перебувала у провадженні судді з 14.04.2011 по 26.03.2015 (майже 4 роки).

За цей час у провадженні судді Іваненко О.В. перебувало на розгляді майже чотири тисячі справ, із них:

- 352 кримінальні справи;
- 1 426 цивільних справ;
- 713 адміністративних справ;
- 1 324 справи про адміністративні правопорушення.

У роботі суддя характеризується позитивно. Іваненко О.В. зарекомендувала себе висококваліфікованим юристом та грамотним спеціалістом, до роботи ставиться сумлінно, відповідально, забезпечує якісний розгляд справ, працює, має добру фахову підготовку, визначається вимогливістю до себе та підлеглих. Має заохочення та відзнаки. До дисциплінарної відповідальності не притягувалась. Доган і зауважень від керівництва суду за період роботи не має.

Як вбачається із наявних матеріалів, справа була досить складною. Кількість учасників процесу сягала близько 30 осіб. Справа призначалася до розгляду систематично, щомісячно, за винятком:

- перебування судді у планових щорічних відпустках, на навчанні у Національній школі суддів (двічі), ІНФОРМАЦІЯ_1, зайнятістю головуючої у колегіальному розгляді іншої справи;
- перебування справи у апеляційній інстанції (6,5 місяців);
- декілька разів зупинялось провадження для встановлення правонаступників та залучення їх до справи (загалом майже 1 рік).

Стосовно тривалого розгляду справи то слід відзначити, що судом здійснювались процесуальні дії, направлені на розгляд справи по суті. Зокрема, витребовувались докази, вирішувалось питання щодо призначення експертизи, розглядалися клопотання сторін із постановленням відповідних ухвал. Залучалася до справи третя особа, приймався зустрічний позов, надавався час учасникам процесу для ознайомлення із зустрічним позовом та запереченнями на нього, також у зв'язку зі зміною представника сторін надавався час новому

представнику для ознайомлення зі справою.

Крім того, сторони іноді зловживали своїми процесуальними правами, не з'являючись в одне судове засідання, потім з'явившись в інше, при цьому представники сторін заявляли клопотання про відкладення розгляду то через перебування представника в іншому судовому процесі, то через планову відпустку, то через ІНФОРМАЦІЯ_2 та інше.

Усі клопотання сторін було розглянуто з наданням відповідної оцінки суду.

Суд був змушений робити запити до різних установ з метою отримати відповідні документи, крім того, відповідно до ухвали суду, оскільки представники позивача та відповідачів не мають достатньої інформації по суті справи, то явка керівника ТОВ «Ольвія», третьої особи (позивача за зустрічним позовом) та всіх відповідачів у судове засідання визнана обов'язковою.

Дати призначення наступних засідань були обумовлені поточною навантаженістю судді та з урахуванням часу на виконання ухвал про витребування доказів у справі, зокрема для визначення правонаступників відповідачів у справі, зокрема і тих, які померли до відкриття провадження у справі.

Встановлено, що розгляд справи відбувався відповідно до вимог процесуального закону, а суд намагався з'ясувати усі обставини у справі.

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зобов'язує суд розглянути справу в розумний строк, а не штучно прискорювати її розгляд.

Сам факт порушення строку розгляду справи не може бути підставою дисциплінарної відповідальності судді, оскільки такою підставою згідно із пунктом 2 частини першої статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року є невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом.

Проведена перевірка показала, що тривалий розгляд справи був обумовлений об'єктивними причинами, а не через невжиття суддею заходів для її своєчасного розгляду. Умисних порушень норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків суддею Іваненко О.В. під час розгляду цивільної справи № 2-374/12 не вбачається.

Стосовно розгляду клопотань та інших процесуальних дій суду слід зазначити, що відповідно до частини 1 статті 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу. Оцінка доказів, на підставі яких судова інстанція приходить до висновку про встановлення тих чи інших обставин справи, здійснюється за внутрішнім переконанням суду.

Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначено статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Оскільки в діях судді Іваненко О.В. не вбачається ознак дисциплінарного проступку, передбачених статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус

суддів», підстави для відкриття стосовно неї дисциплінарної справи відсутні.

Керуючись статтями 83-86, 91, 97 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року, Комісія

вирішила:

відмовити у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області Іваненко Олени Вячеславівни за зверненнями Чернецької Н.М.

Головуючий

М.В. Патрюк

Члени Комісії:

А.О. Заріцька

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

Т.С. Шилова